

RESOLUCIÓ DECLARACIÓ DE BCIN

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

DOGC núm. 4849 - 26/03/2007

DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ

RESOLUCIÓ CMC/810/2007, de 15 de març, per la qual s'incoa expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de lloc històric, a favor de l'antic cementiri jueu de Montjuïc, a Barcelona. (Pàg. 11142)

RESOLUCIÓ

CMC/810/2007, de 15 de març, per la qual s'incoa expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de lloc històric, a favor de l'antic cementiri jueu de Montjuïc, a Barcelona.

La muntanya de Montjuïc és un massís rocallós de pedra sorrenca que s'aixeca fins a la cota 183 m sobre el nivell del mar. Té un domini preeminent sobre el litoral, el delta del Llobregat, l'accés al port i tot el pla de Barcelona, esdevenint un símbol indiscutible de la imatge de la ciutat de Barcelona. La seva posició estratègica i la gran quantitat de recursos naturals que ofereix han comportat la presència humana continuada des de finals del paleolític fins al segle XX.

Un dels testimonis més importants d'aquesta presència és l'antic cementiri medieval de la comunitat jueva de Barcelona, el qual, segons la teoria més acceptada, dona nom a tota la muntanya. Es localitza en un petit camp ubicat a la vessant nord-oriental de la muntanya de Montjuïc, a uns 100 m sobre el nivell del mar, des d'on es dominava tota la ciutat medieval de Barcelona, a l'interior de la qual s'ubicava el call jueu.

Les primeres notícies escrites que tenim sobre la necròpoli jueva de Barcelona daten del segle XI (1091), quan el comte Berenguer Ramon va restituir unes vinyes a la Canonja de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona, localitzades a Montjuïc (Monte judaico) i que limitaven a l'est per unes antigues sepultures jueves (veteres iudeorum sepulturas). Aquesta necròpoli va perdurar fins a la fi del call jueu el 1391, moment en què pateix la seva devastació i el saqueig de les lloses funeràries.

Ja des del segle XVII es tenen referències històriques de la coneixença de la ubicació, bastant precisa, del cementiri jueu. No va ser fins al 1898, atesa la construcció d'unes bateries de defensa costanera en ple recinte del cementiri, que es va tenir constància de la primera actuació arqueològica efectuada dins del recinte, de manera més o menys controlada. Aquest fet va permetre confirmar que la necròpoli s'estenia a tots dos costats del camí que conduïa al castell de Montjuïc, i que es correspon amb l'actual carretera del Castell.

Els treballs d'excavació arqueològica dels anys 1945 i 2001 han permès documentar una part de la necròpoli amb més de 700 tombes. A partir de la tipologia sepulcral (característiques de la fossa, la seva orientació, la posició dels cossos) i de la relació espacial entre les sepultures es pot establir una cronologia de la necròpoli que va del segle IX al XIV.

D'aquesta necròpoli existeix un important conjunt epigràfic amb més de 74 unitats, recollides a la Series Hebraica de la Monumenta Paleographica Medii Aevi fica. Dins aquest conjunt cal afegir una nova làpida epigràfica d'un caràcter excepcional localitzada in situ durant la intervenció arqueològica del 2001.

El coneixement i l'estudi d'aquestes restes han de permetre recuperar els costums, la higiene, l'alimentació, les malalties i, finalment, la mort de la comunitat hebrea, una de les comunitats amb un pes més important en la vida econòmica, social i política de la Barcelona medieval.

Es tracta, per les seves característiques, del conjunt més gran, més significatiu i més representatiu de la memòria i la cultura de la comunitat jueva durant l'època medieval a l'àmbit de Catalunya i, molt probablement, de la Mediterrània occidental.

Vist l'informe de la Direcció General del Patrimoni Cultural, favorable a la incoació de l'expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de lloc històric, a favor de l'antic cementiri jueu de Montjuïc, a Barcelona;

Atès el que disposa la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català,

Resolc:

1. Incoar expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de lloc històric, a favor de l'antic cementiri jueu de Montjuïc, a Barcelona (Barcelonès). La delimitació del lloc històric consta grafiada al plànol que figura a l'expedient.
2. Notificar aquesta Resolució a les persones interessades, donar-ne trasllat a l'Ajuntament de Barcelona i fer-li saber que, d'acord amb el que estableix l'article 9.3 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, aquesta incoació comporta la suspensió de la tramitació de les llicències de parcel·lació, edificació o enderrocament a la zona afectada, i també la suspensió dels efectes de les llicències ja concedides. No obstant això, el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació pot autoritzar la realització d'obres que manifestament no perjudiquen els valors culturals del bé. Aquesta autorització ha de ser prèvia a la concessió de la llicència, llevat que es
3. tracti de llicències concedides abans de la publicació d'aquesta Resolució.
4. Comunicar aquesta Resolució al Registre de béns culturals d'interès nacional per a la seva anotació preventiva i donar-ne trasllat al Registre general de béns d'interès cultural de l'Administració de l'Estat.
5. Seguir la tramitació de l'expedient segons les disposicions vigents.

Barcelona, 15 de març de 2007

Joan Manuel Tresserras i Gaju

Conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació

(07.073.183)